

Een bezielde visie creëren op basis van beide hersenhelften

Bart van Baarsen

Leiding geven aan jezelf of aan anderen vraagt om visie. Een visie hebben is voor de meeste mensen niet moeilijk, maar een bezielde visie hebben is lastiger. Een bezielde visie legt echter de link met je eigen spirituele waarden en innerlijke drijfveren en dan verbindt passie zich er van nature mee. Dat geeft energie, terwijl onbezielde visies energie kosten en op wilskracht gerealiseerd moeten worden. Dit artikel gaat over het creëren van een inspirerende visie, waarbij zowel gebruik gemaakt wordt van het lineaire analytische denken van de linker- als van het beelddenken van de rechterhersenhelft.

1 Twee soorten visies en impulsen voor het stellen van doelen

Visieontwikkeling kent twee aspecten. De eerste is een visie op de buitenwereld: hoe zit deze in elkaar? Zowel voor werknemers als voor organisaties geldt bijvoorbeeld dat ze een visie hebben op de markt: wat gebeurt er in de markt, wat groeit, wat stagneert, wat is de algemene tendens? Hiervoor is het lineaire denken geschikt, dat kan analyseren en onderscheiden. Het tweede aspect slaat op wat je wilt bereiken, welk doel je nastreeft en welke route je volgt. Voor dit laatste kunnen mensen vanuit twee soorten impulsen een visie ontwikkelen. Als een visie is ingegeven door je hartsverlangen, is er van nature een link met je spirituele waarden en kan je passie er zich van nature mee verbinden. Zo'n visie realiseren geeft energie en voldoening, los van uiteindelijk resultaat. Een daarvan afgeleid doel zal in de regel ook sneller inspirerend zijn voor je omgeving. Als je echter een visie ontwikkelt en een doel stelt dat tegen je hartsverlangen ingaat, moet het louter op wilskracht gerealiseerd worden. Dit kost je energie, geeft slechts oppervlakkig plezier en werkt eerder eisend dan inspirerend op je omgeving.

2 Beelddenken als instrument om bezielde doelen te stellen

De vraag is dus hoe creëer je als manager een doel (of een route) dat past bij jou als mens en bij de kwaliteiten van je team en organisatie? Dit kan door gebruik te maken van het juiste samenspel van ons lineaire denken en ons beelddenken. Dit zijn instrumenten om de informatiebronnen van je verstand en je hart aan te boren. Imagineren of beelddenken is een werkmethode die gebruik maakt van je rechterhersenhelft en op associatieve wijze beelden produceert. Bij een juiste begeleiding geven deze beelden op symbolische wijze aan wat je hart verlangt in termen wat je wilt realiseren of wat je kunt doen mbt een situatie.

Wat is beelddenken of imagineren?

Een visie is letterlijk dat wat je ziet, niet letterlijk voor je neus, maar als innerlijk beeld. Een beeld, waarvan je de energie en kwaliteiten innerlijk duidelijk waarneemt. Sommigen zien het, anderen voelen het en weer anderen ervaren het als een soort "weten dat het beeld er is". Hoe krijgen we zo'n beeld? Eigenlijk hebben we het veel vaker dan we ons realiseren, ons taalgebruik zit er vol van. Bijvoorbeeld: ik zie er als een berg tegenop, of ik ben de draad kwijt.

Als je aan iemand die je net zo'n beeldspraak verteld hebt, vraagt hoe dat beeld (de berg of de draad) eruit ziet, krijg je vaak spontaan een levendige beschrijving van dat beeld. Dus we kunnen het wel, we maken er alleen (te) weinig gebruik van. Hoe krijg je nu beelden over wat je wilt? Dat kan door technieken als beelddenken of imagineren.

We kennen allemaal de term "je droom waarmaken" of "een jongensdroom kwam uit". Dit komt omdat het beeld van de droom zo inspirerend werkt dat we net zo lang doorgaan totdat de droom werkelijkheid is geworden. Zoveel energie kan een droom geven!! Beelddenken werkt net zo. Het is een techniek om via beelden bij je creativiteit en diepere verlangens te komen. Een techniek die beelden bij je op doet komen, die inspireren, die je energie geven, waar je voor wilt gaan.

Voor beelddenken gebruiken we de rechterhersenhelft, terwijl we getraind zijn om onze linkerhelft te gebruiken. Om rationeel, lineair te denken. Om beelden op te laten komen is op zich niet moeilijk, iedereen kan het. De moeilijkheid zit hem om je beelden zo vrij te laten stromen, dat je ze als het ware van binnen zintuiglijk ervaart en doorleeft. Dat je de energie ervan gaat ervaren en dat je passie zich ermee verbindt. Laten we het even praktisch maken.

Hoe werkt beelddenken?

Als ik je nu vraag, denk eens aan je vorige vakantie, komen er spontaan herinneringsbeelden bij je op. En tegelijkertijd komen er gedachtes en oordelen. Gedachtes als "wat leuk was het toch", of "het was ook wel rot weer". En deze gedachtes dammen de beelden en de energie ervan in. De kunst is dus om de beelden te laten stromen en er niet over te denken, maar alleen te ervaren. Dat vereist oefening of een trainer die je hierin kan begeleiden. Als ik je nu vraag: "zie je zelf in een weiland of in een boom zitten", zullen er in de regel geen herinneringsbeelden komen, maar komen spontaan nieuwe beelden op. Dus niet uit het geheugen, maar uit dezelfde bron waar onze dromen uit voortkomen. Net zo kan ik je vragen, hoe je ideale werk of bedrijf eruit ziet. Dan kunnen er beelden uit het geheugen komen bijvoorbeeld als je dit net met een collega besproken hebt. Of er komen spontane beelden. Een begeleider hoort aan de manier waarop je de beelden beschrijft uit welke bron de beelden komen. Uit je geheugen of uit het onbewuste. Ook bij de spontane beelden zal je lineaire denken met gedachtes en oordelen komen. Soms zijn het er zoveel of komen ze zo snel dat we de beelden niet opmerken, maar ik garandeer je, beelden zijn er altijd. Het is een kwestie van er wakker voor worden. Als we door begeleiding de gedachtes en oordelen over de beelden laten voor wat ze zijn, zal de energie van de beelden toenemen en gaan we ze intenser beleven. Eenmaal in contact met deze stroom, zit daar de informatie in die je wilt. In beeldtaal. Soms is de betekenis meteen helder, soms dienen de beelden nog vertaald te worden. Maar altijd zit er informatie in over wat je ten diepste als mens verlangt.

Beelddenken of imagineren kan gebruikt worden voor een visie van het individu over zijn loopbaan, voor de toekomst van een project of team, of voor een gehele organisatie. Ook kan beelddenken op verschillende niveaus toegepast worden. De cases geven 3 voorbeelden weer van visieontwikkeling d.m.v. beelddenken op strategisch, tactisch en operationeel niveau.

Case 1 op strategisch niveau: een visie op een nieuwe koers

Na een paar moeizame jaren wil de directeur van een ICT-bedrijf opnieuw zijn koers bepalen. Bij de vraag hoe zijn ideale bedrijf eruit ziet, krijgt hij een beeld dat hij in het midden staat met eindgebruikers en collega technici om hem heen. Hij vertelt dat hij het veel leuker zou vinden als zijn bedrijf voor eindgebruikers problemen oplost, door met collega's mooie oplossingen te verzinnen. Maar hij had het bedrijf de laatste jaren gekoerst op detachero opdrachten met beheerklussen! Toen hij dit beeld op zich in liet werken, voelde hij zijn verlangen om de ontwerpkant op te gaan en hij voelde dat de huidige detacheeractiviteiten wel veel geld opleverden maar dat het hem van binnen deed wegwijnen.

Het beeld gaf hem inspiratie om te gaan onderzoeken welk ander marktsegment op grond van de kwaliteiten van de medewerkers mogelijk was. Na een intensieve analyse werd gekozen om een specialistisch product te gaan leveren. Verkoop hiervan zou automatisch ontwerp opdrachten leveren. Enkele jaren later werd het bedrijf erkend specialist op dit gebied en groeide het in twee jaar tijd met 100%. Uiteindelijk omdat de directeur het aandurfde om zijn droom te gaan onderzoeken en zich niet te laten weerhouden door allerlei gedachtes die zeiden dat het niet kon.

Wat leren we uit de case Visie op een nieuwe koers?

De directeur krijgt door beelddenken een inspirerend beeld, waardoor hij ervaart dat hij met zijn bedrijf wil gaan ontwerpen. Het beeld wordt de basis van zijn visie waar hij naar toe wil en waar hij inspiratie uit put. Met zijn lineaire denken onderzoekt hij de markt en krijgt hij een visie hoe de markt beweegt en hoe hij met zijn bedrijf de ontwerpmarkt in kan gaan. Door gebruik van beide hersenhelften, komen hij en zijn medewerkers in de flow en door zijn zakelijke kundigheid wordt zijn bedrijf succesvol.

Het voorgaande voorbeeld ging over een visie op strategisch niveau. Dat bepaal je één keer in de zoveel jaar. We nemen nu een ander voorbeeld op tactisch niveau.

Case 2 op tactisch niveau: een visie op huisvesting

Een manager ziet dat hij met zijn organisatie uit de huidige vesting groeit. Hij krijgt via beelddenken een beeld van zijn nieuwe huisvesting, een prachtig oud herenhuis complex. Hij voelt dit beeld zo springlevend in hem dat het voor hem duidelijk is dat hij het alleen nog maar

hoeft te vinden, het herenhuis bestaat immers al. Hij gaat enthousiast naar een makelaar, maar die vertelt hem dat wat hij wil niet mogelijk voor de prijs die hij wil betalen: een huurprijs die hij als plafond van zijn financiële vermogen had gesteld. Ondanks enkele opkomende twijfels laat de ondernemer zich niet ontmoedigen en blijft een paar keer per maand zoeken en makelaars aanschrijven. Na een paar maanden vindt hij zijn ideale huisvesting voor de prijs die hij voor ogen had.

Welk rollen hebben het lineaire en beelddenken gespeeld in de beslissingen van de manager in de voorgaande case? Het lineaire denken gaf de plafond prijs aan. Maar ook produceerde het twijfels dat hij eerdere aanbiedingen misschien moest nemen, daar zijn omgeving hem vertelde dat hij realistisch moest zijn. Maar telkens voelde hij van binnen of dat wat hem aangeboden was overeenkwam met zijn droom. En dat deed het niet. (Dit is het spannendste moment in het voorbeeld, luister je naar je verstand of naar je hart of kan je ze tot één visie integreren). Door te volharden in zijn visie kreeg hij een huis voor de prijs die realistisch was voor zijn bedrijfssituatie en die voldeed aan zijn droom. Zodoende was het beeld voor hem een toetssteen voor zijn beslissingen: aanbiedingen van huizen die hier niet aan voldeden sloeg hij af. Dit is een belangrijk kenmerk van een bezielde visie. Je kunt deze zo levend in je dragen, dat het een referentiekader wordt voor zowel strategische als operationele beslissingen.

Case 3: visievorming bij crisissituaties

Een projectleider vertelt me dat hij met zijn team in zwaar weer zit. Ik vraag hem dan hoe dat zwaar weer eruit ziet, welke beelden hij daarbij krijgt. De man sluit zijn ogen en krijgt een beeld van een schip op zee in zwaar weer. Als ik vraag naar de kenmerken van het schip en de bemanning, ziet hij in dat zowel het schip als de bemanning niet opgewassen zijn tegen het weer waarin ze verkeren. Na de imaginatie praten we over de symboliek en de projectleider voelt en ziet opeens dat de opdracht die zijn team heeft gekregen niet in overeenstemming is met zijn middelen, mensen en bevoegdheden. Als hij dit bij de opdrachtgever aankaart en dit weet te onderbouwen, worden hem de middelen toegezegd.

Wat is de rol van beelddenken in case 3 geweest?

Door het beelddenken had de projectleider geen last meer van zijn beperkende gedachten dat hij niet mocht opgeven. Door de symboliek van de beelden zag hij de werkelijkheid objectiever en kon hij beter oordelen wat nodig was. Uiteraard had dezelfde conclusie met lineair denken gerealiseerd kunnen worden. Maar feit is dat we in crisissituaties sneller in cirkels denken en dan is beelddenken een goed middel om tot een andere visie op de werkelijkheid te komen.

3 Toepassingen en praktische aspecten

Het samenspel tussen linker- en rechterhersenhelft

Ik heb met voorbeelden aangegeven dat bij visievorming zowel ons lineaire denken als ons beelddenken een rol spelen. Met ons lineair denken kunnen we analyseren: wat is de behoefte van de markt, wat zijn tendensen, hoe is onze organisatie hierop voorbereid, wat zijn de randvoorwaarden etc. Met beelddenken kunnen we achterhalen wat we verlangen, wat bij ons past, wat ons energie geeft, waardoor we vitaal blijven en geïnspireerd zijn bij wat we doen. Als we eenmaal weten wat we globaal willen, gebruiken we de know how van ons analytische denken om dit concreet en realistisch tot een koers of plan maken. Een mooi samenspel!

Toepassingen van het samenspel tussen beide hersenhelften

Beelddenken kan gebruikt worden voor het vormen van een visie, voor strategievorming, keuzevraagstukken, het visualiseren van concrete zaken als huisvesting en voor oplossingsroutes in crisissituaties, al kost dat laatste meer inspanning en is het complexer. Het kan ook ingezet worden voor het bepalen van de bedrijfsidentiteit van een klein bedrijf of afdeling, omdat de waarden en kwaliteiten impliciet in de beelden meekomen.

De toepassing van een bezielde visie kent vele voordelen. Het inspireert en bindt mensen om je heen en focust het handelen. Het vergroot de creativiteit en zodoende het innovatief- en

probleemoplossend vermogen. En de voorbeelden geven aan dat het tevens werkt als referentiekader voor beslissingen, zowel strategische als operationele.

Duurzaamheid en inspiratieniveau van beelden

Visualiseren, imagineren of beelddenken zijn voor mij synoniemen voor een werkmethode die gebruik maakt van je rechterhersenhelft en op associatieve wijze beelden produceert. Hierbij is het de kunst om met die beelden verder te werken die je het meeste raken of energie geven. Dit is een cruciaal moment en daar speelt de begeleiding een grote rol. Anders krijg je beelden, die even inspireren maar waarvan de inspiratie niet blijvend is.

Door de beelden op papier te schetsen en er met je gevoel contact mee te maken, gaan ze leven en van binnenuit ervaren worden. Dan geven die beelden op symbolische wijze aan wat je hart verlangt in termen wat je wilt realiseren of wat je kunt doen m.b.t. een situatie. Als dit enige tijd doorvoeld wordt, verbindt van nature de passie zich ermee en ontstaat bezieling. Om deze beelden te vertalen naar een verantwoorde koers is het analytische denken nodig. Dan kan de koers van het individu zijn, bijvoorbeeld m.b.t. zijn loopbaan, het kan de koers van de projectleider zijn of de koers van de directeur van een bedrijf. In het laatste geval dient de begeleider zakelijke ervaring te hebben om de integratie van de resultaten van beide hersenhelften in een zakelijke context te kunnen begeleiden.

Kan iedereen beelden krijgen als basis voor een visie?

Ja, maar het is afhankelijk van aanleg, oefenen en een stille geest. Net zoals de één meer aanleg heeft voor analytisch denken, zo heeft de ander meer aanleg voor beelddenken. Maar met de juiste begeleiding kan iedereen beelden krijgen. Na enige oefening komen de beelden makkelijker en sneller en kan je makkelijker de gedachten en oordelen van je lineaire denken negeren. Naast aanleg en oefening is een stille geest dus de derde factor. Als je gaat beelddenken terwijl je net een grote tegenslag op je werk heb meegemaakt, krijg je beelden die over die gemoedstoestand gaan. Dus een rustige geest is een voorwaarde wil je beelden krijgen, die informatie bevatten voor het thema waar je informatie over wilt. Zoals een visie op lange termijn. Dit betekent niet dat je eerst een week in retraite moet, maar wel dat je het niet even doet in de drukte van alledag. Indien je een vernieuwende visie wilt ontwikkelen, is dat in principe voor iedereen mogelijk, maar het vraagt een andere benadering dan de meeste mensen gewend zijn.

Over Bart van Baarsen

In mijn loopbaan als adviseur en directeur van ICT-advies en opleidingsbedrijven heb ik vele businessplannen gemaakt en die van derden beoordeeld. Hierin stond de markt altijd centraal en werd er onvoldoende stilgestaan bij wat de ondernemer bezielde. Dit zag ik ook bij jonge mensen die hun hart niet volgden en vastliepen in hun werk. Sinds ik begin 1997 mijn bedrijf Arjuna oprichtte, heb ik besloten mijn zakelijke en spirituele kanten beter te integreren en van daaruit mijn bedrijf te leiden. Hierin heb ik hoogte- en dieptepunten ervaren maar het geeft mij een gevoel de juiste koers te varen en gereedschappen om mijn koers en bedrijfsvragen met hoofd én hart te kunnen benaderen. Sinds 1999 coach ik werknemers en werkgevers op "wat-wil-ik, wat-

kan-ik en wat-past-bij-mij" vraagstukken op basis van imaginatietechnieken en een Jungiaans instrument voor competentiemetingen. Hiervoor heb ik een opleiding coachen met creatieve middelen aan de School van Imaginatie gedaan. Ik ben geregistreerd coach bij de Nobco en gecertificeerd assessor van het ODC instrument.

Literatuur

- Baarsen van, Bart, *Van visie naar bezield bedrijfsplan*, op www.arjuna-coaching.nl
- Knoope, Marinus, *De creatiespiraal*, KIC Nijmegen
- Jung c.s. *De mens en zijn symbolen*, Lemniscaat, Rotterdam